

Deres ref.: 201904656

Oslo kommune
postmottak@pbe.oslo.kommune.no

20. desember 2023

Dette brevet sendes på vegne av BirdLife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Lillomarkas Venner, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oslo, Oslofjordens Friluftsråd, Oslo velforbund og Østmarkas Venner.

Uttalelse til Kommuneplanens arealdel, Oslo kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Oslo og Akershus er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Oslo og Akershus og har som hovedformål å ivareta naturmangfoldet og friluftslivet i regionen.

FNF Oslo og Akershus sender uttalelsen på vegne av organisasjonene over, og vi viser til organisasjonenes egne uttalelser for mer detaljer.

SAMMENDRAG

FNF Oslo og Akershus synes utkastet til kommuneplanens arealdel inneholder veldig mange gode grep for å ivareta naturverdier og friluftsliv. Vi mener det er svært viktig at disse grepene beholdes i endelig vedtatt plan. Vi kommer også med innspill om hva vi mener bør legges til arealdelen.

Må legges til i endelig plan:

- **Oslo kommune må ha en mye tydeligere og større ambisjon om arealnøytralitet, og bestemmelsen om dette må gjøres mye sterkere.**

- Om utvidelsen av hensynssone drikkevann med bestemmelsesområder får andre konsekvenser for friluftsliv enn dagens situasjon mener vi at dette må utredes.
- Det må legges til minst 20 % på 10-årsflom-grensen.
- Vi tolker det slik at bestemmelsen til «*Friluftsområde i sjø*» gjelder alle områdene med den fargen, også «*Naturområde i sjø*». Hvis vår forståelse er feil, ber vi kommunen om å styrke bestemmelsene til arealformålet «*Naturområde i sjø*».
- Det bør legges til en ny bestemmelse i endelig arealdel for fjerning av båter som har ligget oppankret over lang tid.
- Kunnskapen fra prosjektet «*Kartlegging og verdsetting av friluftsområder*» skulle vært brukt, bl.a. dekningsanalysen for trygg tilgang til rekreasjonsarealer og nærturterreng.
- Turvei-nettet i Marka burde vært inkludert i temakart og med bestemmelser.
- Forbud om inngrep i myr og gammelskog bør inkluderes i bestemmelsene om karbonlagre.

Må beholdes i endelig plan

- Bestemmelsene om naturmiljø (bestemmelsene under pkt. 15 Naturmiljø).
- Omgjøring av Bånkallia og områder ved Hauketo fra framtidig bebyggelse til grønnstruktur.
- Temakart T3 Grønnstruktur og det juridisk bindende Temakartet T4 Naturmiljø og vassdrag, med sine bestemmelser.
- At idrettshaller får endret arealformål fra grøntstruktur til bebyggelse og anlegg.
- Ønske om ivaretagelse av naturmangfold og spredningskorridorer i Marka.
- Bestemmelsene i pkt. 17 om vann og vassdrag.
- Bestemmelsen til «*Friluftsområde i sjø*» pkt. 35.7.
- Fjerning av farledene Heggholmløpet og Springereren, som ligger inni «Øyriket».
- At planforslaget åpner for turveier og skiløyper og annen enkel tilrettelegging for allment friluftsliv som trengs i Marka.
- At aktivitetssoner til idrett og friluftsliv i Markas randsoner er tatt ut.
- Forslaget om at det kreves reguleringsplan for større skogsbilveier i Marka.
- Kravene til vurdering av tiltak for områder uten trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng i bestemmelse 14.4 Rekreasjon og nærturterreng.
- Styrket ivaretagelse av store trær.
- Bestemmelsen 14.5 Karbonlagre.

Arealnøytralitet

Norge har forpliktet seg til å følge Parisavtalen for å begrense klimaendringer og å redde og bevare natur- og biomangfoldet i verden gjennom FNs Naturavtale. Forpliktelsene krever en endring i praksis på lokalt nivå. Derfor må Oslo kommune forsterke innsatsen for å ikke bygge ned nytt areal. Arealnøytralitet er sentralt i all framtidig planlegging, og er spesielt viktig for å nå naturavtalens mål 1, «*Arealforvaltning med naturen i sentrum*».

Med arealnøytralitet menes å gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd, fremfor å bygge ned landbruksarealer og natur.

For å få til arealnøytralitet, mener vi at tre grep er særlig essensielt:

1. Unngå å bygge ned den viktigste naturen
2. Alltid bygge på grå areal framfor urørt natur

3. Kreve økologisk kompensasjon for all utbygging av natur

Vi mener Oslo kommune trenger et styringsmål på naturtap, slik Nordre Follo kommune har gjort i sin arealdel¹. Videre mener vi det er nødvendig med et arealregnskap for å vise naturtap knyttet til økosystemer, og/eller et budsjett for å vise hvordan de planlagte utbyggingene i arealplanen vil medføre naturtap og behov for naturrestaurering, slik Lillestrøm kommune har gjort i sin arealdel².

Oslo kommune er Norges beste på å gjenbruke grå arealer, og kommunen har mange gode modeller for å vise hvordan den ønsker å transformere ulike områder. Men vi savner en samlet oversikt over tilgjengelige grå arealer – for å tydelig kunne vise potensial for å prioritere å bygge på grå arealer.

FNF Oslo og Akershus mener Oslo kommune må ha en mye tydeligere og større ambisjon om arealnøytralitet. Arealnøytralitet burde være en av grunnsteinene i kommuneplanens arealdel, da krav om dette kan bidra til å nå forpliktelsene i de internasjonale avtalene.

FNF Oslo og Akershus mener det er bra at arealnøytralitet er nevnt i utkastets bestemmelse 14.1.b, men den er altfor svak i og med at ordlyden er «*skal arealnøytralitet søkes oppnådd*». Bestemmelsen må gjøres mer forpliktende i endelig arealdel.

Generelt om naturmiljø

FNF Oslo og Akershus mener alle bestemmelsene under pkt. 15 Naturmiljø er gode. Det er bra at eksisterende naturområder og økosystemer skal ivaretas og styrkes, og at det skal vurderes og gjennomføres forbedringstiltak for disse.

Dette må bli med videre i endelig arealdel.

Omgjøring av framtidig bebyggelse til grønnstruktur

Vi mener kommunens forslag om å ta ut 500 dekar ved Bånkallia og de tre områdene på litt under 100 dekar ved Hauketo fra framtidig bebyggelse og gjøre dem om til grønnstruktur, er veldig bra og må beholdes i planen.

Temakart T3 Grønnstruktur og Temakart T4 Naturmiljø og vassdrag

Vi mener kommunens forslag om bestemmelse 14.1a og bestemmelse 15.2a som sier at kartene skal legges til grunn for all plan- og byggesaksbehandling er veldig bra.

Videre er det bra at idrettsanlegg er skilt ut fra annen grønnstruktur for å skille mellom organiserte og uorganiserte aktiviteter.

Det er veldig bra at Temakart T4 er gjort juridiske bindende ved at det er knyttet til planen gjennom bestemmelsen pkt. 14.5 b om inngrep i myr, pkt. 15.2 naturmiljø og pkt. 17 vassdrag.

¹ [Kommuneplanens arealdel for Nordre Follo, vedtatt 3. mai 2023](#)

² [Kommuneplanens arealdel for Lillestrøm, vedtatt 14. juni 2023](#)

Dette må beholdes i endelig arealdel.

Hensynssone Naturmiljø H560

Vi mener kommunes ønske om å ivareta naturverdier i Marka er veldig bra. Vi viser til organisasjonenes egne uttalelser angående bruk av hensynssone for naturmiljø og detaljene i retningslinjene til hensynssonen.

Hensynssone Drikkevann H110 med bestemmelsesområder

Et mye større område er tatt inn som hensynssone for drikkevann (hele nedbørfeltet). Det er ulike restriksjoner for hele hensynssonen og bestemmelsesområdene inni sonen. I bestemmelsesområdene er det restriksjoner på friluftslivsaktiviteter som teltning, hengekøye, bading, rasting, fising o.l.

Vi savner en henvisning til at konsekvensene for friluftsliv er utredet. Plan- og bygningsetaten (PBE) sier at dette ikke er gjort ettersom bestemmelsene tilhørende hensynssonen og bestemmelsesområdet viderefører gjeldende praksis. Dette kommer ikke tydelig fram av plandokumentene.

Om utvidelsen av hensynssonen og bestemmelsesområder får andre konsekvenser for friluftsliv enn dagens situasjon mener vi at dette må utredes. Vi synes også det er rart at kommunen setter relativt strenge restriksjoner på friluftsliv, men ikke andre aktiviteter som bygging av skogsbilveier og tømmertransport.

Vann og vassdrag

FNF Oslo og Akershus støtter forslaget om å styrke ivaretagelsen av vann og vassdrag. Det er flott at alle vassdrag nå er kartfestet.

Videre støtter vi forslagene til bestemmelsene i pkt. 17 om:

- At det ikke er lov med bekkelukking eller gjenfylling av dammer
- At lukkede bekker skal søkes gjenåpnet
- At for vassdrag i Marka opprettholdes byggeforbudssone på 100 m, bestemmelse 17.1d

Dette må beholdes i endelig arealdel.

Det er også veldig bra at den byggefrie sonen rundt vassdragene på minimum 20 meter langs hovedvassdrag og minimum 12 meter langs sidevassdrag, er endret fra retningslinjer til bestemmelser. Dette må beholdes i planen. **Vi mener imidlertid at det må legges til minst 20 % på 10-årsflom-grensen, og bredden må derfor økes ytterligere.**

Fjorden

FNF Oslo og Akershus synes bestemmelsene i 35 Sjø og vassdrag setter gode krav til forvaltning og tiltak i sjø og vassdrag. Det er f.eks. veldig bra med kravet om at det ved alle tiltak i sjø skal gjennomføres naturrestaureringstiltak som skal bidra til økt naturmangfold (bestemmelse 35.1 a).

Sikres både naturverdier og friluftslivsverdier i bestemmelsen til arealformålet «Friluftsområde i sjø»?

Bestemmelsene til «Friluftsområde i sjø» (35.7, s. 32) sier at alle tiltak her skal fremme trygg friluftslivsbruk av fjorden, allmennheten skal ha tilgang og naturverdier skal ivaretas og videreutvikles.

Det følger ikke med bestemmelse til «Naturområde i sjø» (35.6, s. 32), men en retningslinje viser til Verneplan for Oslofjorden og bestemmelsene i forskriftene til verneområdene der. Det er ingen krav, og dette gjør arealformålet «Naturområde i sjø» lite juridisk bindende som et tiltak for å passe på naturverdiene der. Det er heller ikke mulig å se verneområdene det vises til i verneplanen, i noe kart. PBE sier at det ikke er en liste over områder som inngår i «Verneplan for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus». Videre forstår vi det slik at høringsforslaget til kommuneplanens arealdel ivaretar alle sjøareal som finnes i Naturbase som er synlig ved å huke av for «Naturvernområder alle».

Det er vanskelig å se hva som er arealformålet «Naturområde i sjø» og hva som er «Friluftsområde i sjø» da de vises med lik blåfarge i arealkartet. PBE sier de har forsøkt å skille mellom arealformål i sjø som bruker like farger etter kart- og planforskriften. Plankart 1 Arealbruk har etiketter for å skille mellom naturområde i sjø (N) og friluftsområder i sjø (F). Småbåthavn vises med S.

Vi forstår det derfor slik at bestemmelsen til «Friluftsområde i sjø» (35.7, s. 32) gjelder alle områdene med den fargen, også «Naturområde i sjø». Dette må tydeliggjøres og beholdes i endelig arealdel.

Hvis vår forståelse er feil, ber vi kommunen om å legge inn bestemmelser til arealformålet «Naturområde i sjø».

Badeplasser

Vi støtter at det tilrettelegges for bading gjennom avsetting av 6 områder til dette (Filipstad, Tjuvholmen, mellom Langkaia og Operastranda, ved utløpet av Akerselva, langs Havnepromenaden i Bispekilen til Sørenga sjøbad og indre og ytre kanal på Sørenga).

Badstuer har blitt veldig populært og popper opp mange steder i byen. Det er et godt tilbud, men det er viktig å ha noe kontroll på utviklingen. Kommunen må også her benytte seg av kravet om at det ved alle tiltak i sjø skal gjennomføres naturrestaureringstiltak som skal bidra til økt naturmangfold (bestemmelse 35.1 a) også, f.eks. med krav om etablering av hummerhus under badstuflåtene.

Fjerne farledene Heggholmløpet og Springeren, som ligger inni «Øyriket»

FNF Oslo og Akershus støtter kommunens innspill til Kystverket om endring i Farledsforskriften der farledene Heggholmløpet og Springeren fjernes for å sikre bedre forhold for friluftsliv og evt. naturrestaurering.

Dette må beholdes i endelig arealdel.

Bestemmelse for fjerning av oppankrede båter over lang tid

Det er et problem med oppankrede båter som tar opp plass, ankrer over lang tid så det blir lite plass til andre og som potensielt kan forlates og til slutt synke som båtvrak eller slites seg løs og føre til skader på andre båter eller anlegg.

Politiet har ikke hjemmel til å bortvise eller fjerne oppankrede båter. Dette er særlig et problem i Bestumkilen, Frognerkilen, Killingen og muligens noe rundt øyene.

Det burde vært hjemmel for å kunne fjerne disse båtene, som en parallell til kravet om å flytte bobiler etter 48 timer i friluftsløven. Som et alternativ vil det være lettere for politiet å bortvise båter med en bestemmelse i kommuneplanen. Bestemmelsen kan f.eks. inneholde et forbud mot oppankring av småbåter og andre flytende innretninger i mer enn 48 eller 72 timer for alle sjøområder i Oslo kommune. Etter 48/72 timer er man pålagt å flytte fartøyet minimum 1 nm før en kan ankre på nytt. Det kunne også vært totalforbud for ankring i vernesoner.

Det bør legges til en ny bestemmelse for fjerning av oppankrede båter over lang tid i endelig arealdel.

Marka

Planprogrammet for revisjonen av kommuneplanen viser til at en skånsom tilrettelegging i randsonen fortsatt kan være viktig, og det er derfor bra at det i planarbeidet har vært vurdert behov for andre typer tilrettelegging innenfor markalovens rammer. Det er noe dårlig info/skilting om innfallsportene, og dette bør tas med videre i arbeidet.

Vi støtter konklusjonen om at det i hovedsak er turveier og skiløyper og annen enkel tilrettelegging for allment friluftsliv som trengs i Marka og at planforslaget åpner for slike tiltak. Vi støtter også at aktivitetssoner i randsonen av Marka tas ut.

Videre støtter vi forslaget om at det kreves reguleringsplan for større skogsbilveier i Marka (bestemmelse 34.1c).

Dette må beholdes i endelig arealdel.

Rekreasjonsarealer og nærturterreng

FNF Oslo og Akershus mener den nye dekningsanalysen for trygg tilgang til rekreasjonsarealer og nærturterreng er et bra kunnskapsgrunnlag.

Vi mener kravene til vurdering av tiltak for områder uten trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng i bestemmelse 14.4 Rekreasjon og nærturterreng er gode:

- Trygg tilgang til rekreasjonsarealer skal være 200 meter fra hjemmet, og arealet skal være på minst 5 dekar. Strekningen skal ha en fartsgrense på maks 30 km/t og maks 3 000 ÅDT for at strekningen skal regnes som trygg.
- Trygg tilgang til nærturterreng skal være 500 meter fra hjemmet, og arealet skal være på minst 200 dekar. Barrierer for trygg tilgang til nærturterreng regnes som minst 3 000 ÅDT og 30 km/t i fartsgrense; minst 2 000 ÅDT og 50 km/t i fartsgrense; og minst 1 000 ÅDT og 70 km/t i fartsgrense. I tillegg regnes jernbane og T-bane som barriere.

Dette må beholdes i endelig arealdel.

Vi savner imidlertid en henvisning til prosjektet «Kartlegging og verdsetting av friluftsområder» der det har blitt gjort en omfattende kartlegging av bruken av kommunens arealer til friluftaktiviteter.

Turvei

FNF Oslo og Akershus synes det er bra at hovedturvei-nettet innenfor byggesonen er synliggjort i temakart T3 Grønnstruktur. Dette må beholdes i endelig arealdel.

Vi mener at turvei-nettet i Marka burde vært inkludert i temakart og med bestemmelser. Dette skulle være et satsingsområde ifølge forrige behovsplan for idrett og friluftsliv.

Trær

FNF Oslo og Akershus synes det er bra at ivaretagelsen av store trær er styrket.

Bestemmelse 16 Trær som bl.a. sier at store trær skal bevares (gjelder ikke i LNF-områder), at trær skal kartlegges og sikres i alle planforslag og at ved planting skal valg av arter være til det beste for økosystemet rundt, må beholdes i endelig plan.

Det er bra at trær dekkes i andre retningslinjer og bestemmelser også, f.eks. som grønt innslag i kantsoner, som innslag i grønne kvaliteter og som forbud mot felling i viktige naturtyper. Dette må også beholdes i endelig arealdel.

Karbonlagre

FNF Oslo og Akershus mener det er bra at det nå er litt vanskeligere å bygge på myr enn de andre karbonrike arealene, selv om det ikke er umulig. Det er svært viktig å slutte med inngrep på våtmark og i myrer.

Vi mener bestemmelsen 14.5 Karbonlagre, der det står at *Utbygging på karbonrike arealer bør unngås og Utbygging på myr skal unngås*, må bli med videre i endelig arealdel.

Videre synes vi det er veldig bra at kommunen, ifølge planbeskrivelsen, ikke ønsker å åpne opp for inngrep i myr og gammelskog.

Det medfølger imidlertid ingen bestemmelse om dette (kun utbygging av myr, ikke alle inngrep i myr og ikke noe om gammelskog). Vi mener det vil bli vanskelig for kommunen å følge opp dette uten en bestemmelse. **Forbud om inngrep i myr og gammelskog bør derfor inkluderes i bestemmelsene om karbonlagre.**

Klimagassreduksjon

FNF Oslo og Akershus støtter klimakravene for kommunen slik de står i bestemmelsene 13 Klimagassreduksjon. Vi mener disse sammen med de andre bestemmelsene for naturverdier vil være gode tiltak for å nå kommunens klimamål, der utslippene skal reduseres med 95% innen 2030.

Dette må beholdes i endelig arealdel.

Vennlig hilsen

Maria Rundhaugen Tesaker

Forum for Natur og Friluftsliv Oslo og Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Oslo og Akershus

